UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Oikeustieteiden laitos
Professori Antti Belinskij
Lausunto
18.10.2022

Itä-Suomen ylipisto kiittää maa- ja metsätalousvaliokuntaa tilaisuudesta lausua asiasta U 76/2022 vp: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi luonnon ennallistamisesta (ennallistamisasetus). Esitän oikeustieteiden laitoksen edustajana seuraavan lausunnon.

Ennallistamisasetuksen tavoitteet luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi ovat kunnianhimoiset. Asetuksella myös täydennettäisiin luonto- ja lintudirektiivin sekä vesipuite- ja meristrategiadirektiivin sääntelyä. Olennaista on, että asetuksessa muun muassa velvoitettaisiin estämään ympäristön tilan heikentymistä ja saavuttamaan hyvä tila nykyisiä velvoitteita laajemmin.

Komissio ehdottaa säädöksen muodoksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta. Asetusta tulee soveltaa välittömästi jäsenvaltioissa. Asetuksen useat velvoitteet kuitenkin tosiasiassa edellyttäisivät merkittäviä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Tavoitteita tuskin saavutetaan pelkästään ennallistamissuunnitelmien, tiedollisen ohjauksen, sopimuksellisten ohjauskeinojen, tukien ja vapaaehtoisten toimien avulla. Lainsäädäntömuutosten tarve tuodaan esille myös U-kirjelmässä, joskin siinä korostetaan vapaaehtoisten toimien ensisijaista merkitystä luonnon tilan parantamisessa.

Koska luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä ei ole pystytty pysäyttämään jäsenvaltioiden vapaaehtoisilla toimilla, vaikuttaa asetuksen antaminen suhteellisuusperiaatteen mukaiselta. U-kirjelmässä tuodaan esille asetuksen kohtia, jotka voivat olla suhteellisuusperiaatteen kannalta ongelmallisia. Näitä kohtia on syytä tarkastella asian jatkovalmistelussa, mutta kaikkiaan asetusehdotus ei näyttäydy ongelmalliselta suhteellisuusperiaatteen kannalta. Asetuksen

perusteella toimet ennallistamistavoitteiden saavuttamiseksi jäävät myös laajasti jäsenvaltioiden vastulle.

Asetusehdotuksen oikeusperustana on SEUT 192 artiklan 1 kohta. Valtioneuvosto katsoo U-kirjelmässä tarpeelliseksi pyrkiä varmistamaan, että oikeusperusta on riittävä erityisesti metsäympäristöjen sääntelyn kannalta. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella säädös annetaan sen oikeudellisen perustan perusteella, jota säädöksen tarkoitus tai sen pääasiallinen tai määräävä komponentti edellyttää (ks. esim. C-36/98, kohta 59). Näin ollen asetuksen antaminen ympäristöperusteella vaikuttaa asianmukaiselta, vaikka asetus vaikuttaisi merkittävästi myös kansalliseen metsäpolitiikkaan.

Antti Belinskij
Ympäristöoikeuden professori